

MIT VÉD VALÓJÁBAN A MENTELMI JOG? GONDOLATOK EGY AKTUÁLIS TÖRVÉNYJAVASLAT APROPÓJÁN

A képviselői mentelmi jog alkotmányos rendeltetése nem a képviselők személyes védelme, hanem a parlament független működésének biztosítása, ezért korlátozásakor a törvény előtti egyenlőség mellett a hatalommegosztás és a törvényhozás autonómiája is mérlegelendő. A magyar szabályozás a felelőtlenség és a sérthetetlenség kettős rendszerére épül, a parlamenti gyakorlat pedig közvádasként jellemzően a mentelmi jog felfüggesztését, magánvádas ügyekben annak fenntartását támogatta, bár 2026. szeptember 22-én az Országgyűlés három ellenzéki képviselő mentelmi jogát magánvádas ügyben is felfüggesztette. A Mi Hazánk jelenlegi javaslata a mentelmi jog további szűkítését célozza, Magyar Péter pedig 2026. szeptember 23-án bejelentette, hogy a közvádra üldözendő bűncselekmények esetén kezdeményezni fogja a képviselői mentelmi jog megszüntetését. A vita ezért nem egyszerűsíthető le politikusi privilégiumok kérdésére, hanem azt kell vizsgálni, milyen garanciák szükségesek továbbra is a parlament független működéséhez.

Tartalom

Bevezetés	3
A mentelmi jog intézménye	3
A releváns szabályok és gyakorlat	4
A Mi Hazánk javaslata és Magyar Péter bejelentése	6
Összefoglalás	8

Bevezetés

A képviselői mentelmi jog időről időre a közéleti és jogi viták középpontjába kerül Magyarországon és Európában egyaránt. Az Európai Parlamentet érintő Ilaria Salis-ügy¹, Lengyelországban a Romanowski-ügy² – amely során a volt miniszterhelyettes mentelmi joga ellenére vették őrizetbe – valamint az Országgyűlés Mentelmi Bizottságának közelmúltbeli döntései³ ismét ráirányították a figyelmet az intézményre. A bizottság július végén több mentelmi ügyet is tárgyal, amelyek négy országgyűlési képviselőt, köztük a miniszterelnököt érintettek. Ezzel egy időben a Mi Hazánk olyan törvényjavaslatot nyújtott be⁴, amely alapjaiban alakítaná át a mentelmi jog jelenlegi szabályait.

A javaslat mögött álló gondolat könnyen érthető. A mentelmi jogot sokan a politikusok indokolatlan kiváltságának tekintik, amely nehezen egyeztethető össze a törvény előtti egyenlőség elvével. A kérdés azonban ennél összetettebb. A mentelmi jog eredeti rendeltetése nem a képviselők személyes védelme volt, hanem a parlament függetlenségének biztosítása.⁵ A jelenlegi vita ezért nem pusztán arról szól, hogy indokolt-e a mentelmi jog szűkítése, hanem arról is, hogy a tervezett változtatások mellett fennmaradnak-e azok az alkotmányos garanciák, amelyek a parlament zavartalan működését hivatottak biztosítani.

A mentelmi jog intézménye

A mentelmi jog története a parlament és a végrehajtó hatalom közötti évszázados küzdelmekhez kapcsolódik. Kialakulása arra a felismerésre vezethető vissza, hogy a törvényhozás szabadsága nem biztosítható, ha a képviselőket politikai tevékenységük miatt más hatalmi ágak felelősségre vonhatják vagy eljárásokkal akadályozhatják. Az intézmény ezért kezdettől nem önmagában a képviselő személyét, hanem rajta keresztül a parlament autonómiáját védte. A mentelmi jog történeti rendeltetése így szorosan összefügg a hatalommegosztással, mivel ez az egyik garanciája annak, hogy

¹ European Parliament votes to protect Peter Magyar's and Ilaria Salis' immunity, Euronews, 2025. szeptember 23. Elérhető: <https://www.euronews.com/my-europe/2025/09/23/european-parliament-votes-to-protect-peter-magyars-and-ilaria-salis-immunity> (letöltés ideje: 2026. július 30.).

² Controversy over detention of Polish opposition MP who claims to have European immunity, Notes from Poland, 2024. július 16. Elérhető: <https://notesfrompoland.com/2024/07/16/controversy-over-detention-of-polish-opposition-mp-who-claims-to-have-european-immunity/> (letöltés ideje: 2026. július 30.).

³ A bizottság javasolja egy tiszás képviselő mentelmi jogának felfüggesztését, Magyarét fenntartanak, Telex, 2026. július 29. Elérhető: <https://telex.hu/belfold/2026/07/29/a-bizottsag-javasolja-egy-tizas-kepviselo-mentelmi-joganak-felfuggeszteset-magyaret-fenntartanak> (letöltés ideje: 2026. július 30.).

⁴ Az országgyűlési képviselőket megillető mentelmi jog korlátozása érdekében, az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény módosításáról. T/441. számú törvényjavaslat. Elérhető: <https://www.parlament.hu/irom43/00441/00441.pdf> (letöltés ideje: 2026. július 30.).

⁵ Sente Zoltán: *Bevezetés a parlamenti jogba*. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 2010. 207. o.

a törvényhozói akarat külső kényszerszertől és politikailag motivált jogi eljárásoktól mentesen alakulhasson ki.

E gondolat történeti gyökerei különösen az angol alkotmányfejlődésben érhetők tetten. A parlamenti felszólalások szabadsága és a képviselők személyes védelme azt szolgálta, hogy az uralkodó büntetőeljárások vagy letartóztatások útján ne befolyásolhassa a törvényhozás működését.⁶ Ezt a garanciális szemléletet vették át később az európai alkotmányos rendszerek, köztük a magyar is.⁷

Az Alkotmánybíróság 34/2004. (IX.28.) sz. határozatában rögzítette, hogy „[a] mentelmi jog a képviselőt a törvényhozás tagjaként megillető olyan jogosultság, amely a parlament működésének szabadságát, függetlenségét, a végrehajtó és bírói hatalom befolyásától való mentességét biztosítja. A törvényhozói akarat ugyanis akkor nyilvánulhat meg szabadon, ha a képviselőket e minőségükben végzett munkájuk és ennek során elhangzott nyilatkozataik miatt, utólag, a törvényhozó hatalmon kívül más felelősségre nem vonhatja.”⁸ A mentelmi jog tehát a hatalommegosztás egyik klasszikus intézményeként azt hivatott biztosítani, hogy a végrehajtó hatalom vagy más szereplők ne gyakorolhassanak indokolatlan nyomást a törvényhozásra.

A mentelmi jognak hagyományosan két formáját szokás megkülönböztetni: a felelőtlenséget (immunitás) és a sérthetetlenséget (inviolabilitás).⁹ A felelőtlenség azt biztosítja, hogy a képviselő a működése során kifejtett véleménye, vagy a leadott szavazatának tartalma miatt – a szabad mandátum elvéhez igazodva – sem képviselősége alatt, sem pedig azt követően nem vonható felelősségre. Ezzel szemben a sérthetetlenség a képviselőt kizárólag a hivatali ideje alatt védi az indokolatlanul zaklató, vagy esetlegesen politikailag motivált büntetőeljárásokkal szemben.¹⁰

A releváns szabályok és gyakorlat

A képviselők mentelmi jogát az Alaptörvény 4. cikk (2) bekezdése intézményesíti, a részletszabályokat pedig egyfelől az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény (Ogytv.), másfelől pedig az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (HHSZ) tartalmazza. Az Ogytv. 73. § (2) bekezdése taxatív módon felsorolja azokat a bűncselekményeket, amelyekkel összefüggésben a képviselőket nem illeti meg mentelmi jog (pl. közösség elleni uszítás, nemzeti jelkép megsértése, a

⁶ Uo. 213. o.

⁷ Bereczky et al.: *Parlamenti jog*. Országgyűlés Hivatala, Budapest, 2018. 104. o.

⁸ 34/2004. (IX.28.) ABh., Indokolás IV.2.

⁹ Bereczky et al.: *Parlamenti jog*. Országgyűlés Hivatala, Budapest, 2018. 104. o.

¹⁰ Bodnár Eszter – Pozsár-Szentmiklósy Zoltán (szerk.): *Alkotmányos tanok I.* ORAC Kiadó, Budapest, 2021. 119. o.

nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása, minősített adattal visszaélés). Mivel a mentelmi jog nem a képviselő személyes privilégiuma, ezért arról főszabály szerint nem is jogosult lemondani sem. Éppen ezt rögzíti az Ogytv. 78. §-a is, amely szerint a képviselő kizárólag szabálysértési eljárás során jogosult lemondani a mentelmi jogáról. A mentelmi jog felfüggesztéséről az Országgyűlés közvádra üldözendő bűncselekmény esetén a legfőbb ügyész vagy a Nemzeti Vagyonvédelmi és Vagyonvisszaszerzési Hivatal (NVVH) kijelölt vezetőjének indítványára, a Mentelmi Bizottság – a parlamentet nem kötő – határozati javaslata alapján vita nélkül dönt. Magánvádas bűncselekmény elkövetése esetén (pl. rágalmozás, becsületsértés) a mentelmi jog felfüggesztését a bíróság kérheti. Érdekesség, hogy bizonyos eltérésekkel, de a képviselőjelölteket szintén mentelmi jog illeti meg. Esetükben a Nemzeti Választási Bizottság határoz a mentelmi joguk felfüggesztéséről.¹¹

A szűk jogszabályi kivételeken túl a jelenlegi hazai gyakorlat is jól mutatja, hogy a mentelmi jog sem jelent abszolút védelmet. A Mentelmi Bizottság – tekintet nélkül arra, hogy kormánypárti, ellenzéki, vagy esetleg független képviselőről van szó – hosszú ideje következetesen támogatja a mentelmi jog felfüggesztését a közvádas bűncselekmények esetén, míg a magánvádas ügyekben fenntartását javasolja.¹² Ez első pillantásra furcsának tűnhet, valójában azonban az intézmény történeti rendeltetéséből fakadó különbségtételről van szó. A rágalmozási vagy becsületsértési eljárások alkalmasabbak lehetnek arra, hogy egy politikai szereplőt ismétlődő eljárásokkal terheljenek, mint azok az ügyek, amelyekben a közvádló jár el. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy minden egyedi döntés helyes vagy vitán felüli, de rámutat arra, hogy a mentelmi jog alkalmazása mögött alkotmányos megfontolások húzódnak meg.

Az Országgyűlés eddigi gyakorlata tehát azt mutatja, hogy a mentelmi jog felfüggesztése korántsem kivételes. A közvádas ügyekben benyújtott indítványok jelentős részét a parlament az elmúlt ciklusokban támogatta. Sőt, 2026. szeptember 22-én az Országgyűlés magánvádas ügyben, a Mentelmi Bizottság javaslatával ellentétes módon felfüggesztette három ellenzéki képviselő (Panyi Miklós, Pócs János és Kocsis Máté) mentelmi jogát.¹³

¹¹ Bereczky et al.: *Parlamenti jog*. Országgyűlés Hivatala, Budapest, 2018. 104. o.

¹² Uo. 106. o.

¹³ Mizsur András: *Felfüggesztették Pócs János, Kocsis Máté és Panyi Miklós mentelmi jogát*, Telex, 2026. szeptember 22. Elérhető: <https://telex.hu/belfold/2026/09/22/pocs-janos-mentelmi-jog-felfuggesztes-orsszaggyules> (letöltés ideje: 2026. szeptember 23.).

Parlamenti ciklus	Mentelmi jog-felfüggesztések száma ¹⁴
2026 -2030	4
2022-2026	39
2018-2022	7
2014-2018	2
2010-2014	20
2006-2010	4
2002-2006	12

forrás: Országgyűlés honlapja, mentelmi ügyek¹⁵

A Mi Hazánk javaslata és Magyar Péter bejelentése

A mentelmi jog korlátozása nem új elem a Mi Hazánk politikusainak programjában, hanem hosszabb ideje visszatérő követelés. A Jobbik már 2009-ben a képviselői mentelmi jog megszüntetésével kampányolt¹⁶, Novák Előd pedig ezt az álláspontot később is következetesen képviselte. 2022-ben, a Mi Hazánk parlamentbe jutását követően ismét olyan törvényjavaslatot nyújtott be, amely a mentelmi jog eltörlését célozta.¹⁷ A mostani előterjesztés ezért nem egy aktuális mentelmi ügyre adott alkalmi politikai reakcióként értékelhető, hanem egy régebbi jogpolitikai álláspont folytatásaként. Ez egyben arra is rámutat, hogy a mentelmi jogot Novák és politikai közössége hosszabb ideje elsősorban indokolatlan képviselői privilégiumként értelmezi.

¹⁴ Az adatok a mentelmi jog felfüggesztéseinek számát mutatják, nem az érintett képviselők számát. Egy képviselő mentelmi jogát több különböző ügyben is felfüggeszthették.

¹⁵ Országgyűlés, Mentelmi ügyek. Elérhető: <https://www.parlament.hu/web/guest/mentelmi-ugyek> (letöltés ideje: 2026. szeptember 23.). Saját szerkesztés.

¹⁶ A Jobbik megszüntetné a mentelmi jogot, Privátbankár.hu, 2009. december 23. Elérhető: https://privatbankar.hu/cikkek/migracio/a_jobbik_megszuntetne_a_mentelmi_jogot-220112.html (letöltés ideje: 2026. augusztus 12.).

¹⁷ Vovesz Tibor: 3 perc: milyen sors várna a parlamenti képviselőkre mentelmi jog nélkül?, Szabad Európa, 2022. május 12. Elérhető: <https://www.szabadeuropa.hu/a/milyen-sors-varna-a-parlamenti-kepviselokre-mentelmi-jog-nelkul-3-perc-hirlevel/31845920.html> (letöltés ideje: 2026. augusztus 12.).

A most benyújtott törvényjavaslat nem pusztán technikai módosításként értelmezhető. Alkotmányjogi szempontból azt a kérdést veti fel, hogy a mentelmi jog jelenlegi terjedelme továbbra is szükséges-e a parlament intézményi függetlenségének biztosításához, vagy indokolt annak szűkítése. A modern alkotmányos demokráciákban ugyanis a bíróságok függetlensége, az ügyészség jogállása és az alapjogi garanciák jelentősen eltérnek attól a történelmi környezettől, amelyben a mentelmi jog létrejött. Ez felveti azt a legitim kérdést, hogy a klasszikus garanciák milyen mértékben őrizendők meg változatlan formában.

A javaslat indokolása abból indul ki, hogy a mentelmi jog a közvélemény szemében mára elvesztette legitimációját, mivel azt sokan a büntetőjogi felelősségre vonás alóli kibúvás lehetőségeként és a képviselőket megillető indokolatlan privilégiumként értékelik. Azonban a javaslat olyan – közvadás – ügyekben vonná meg a mentelmi jogot a képviselőktől, amelyekkel kapcsolatosan – vonatkozó indítvány benyújtása esetén – az alkotmányos gyakorlatból eddig is a mentelmi jog felfüggesztése következett. Ez árnyalja a módosítás szükségessége mellett felhozott érveket. A Mi Hazánk által meghatározott probléma kezelésére egyébként létezik másik megoldás. Bár alkotmányosan nem tartjuk a magyar rendszerbe illeszthetőnek, de megemlíthető, hogy Albániában – egyedülálló módon – a képviselői mentelmi jog nem terjed ki sem az aktív, sem a passzív vesztegetési ügyekre.¹⁸

Megjegyzendő továbbá, hogy Magyar Péter miniszterelnök 2026. szeptember 23-án közösségi oldalán bejelentette, hogy kezdeményezni fogja az országgyűlési képviselők mentelmi jogának teljes eltörlését a közvadásra üldözendő bűncselekmények esetén. Ennek közvetlen előzménye vélhetően Magyar Péter és a Legfőbb Ügyészség közötti nyilvános üzenetváltás, amely azt követően indult, hogy az ügyészség egy időben kezdeményezte Magyar Péter, Hankó Balázs és Seszták Miklós mentelmi jogának felfüggesztését.¹⁹

¹⁸ Szabó Zsolt: *A Nyugat-Balkán parlamentjei*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2016. 267. o.

¹⁹ Iván-Nagy Szilvia: *Magyar Péter kezdeményezi a képviselők mentelmi jogának eltörlését a közvadásra üldözendő bűncselekményeknél*, Telex, 2026. szeptember 23. Elérhető: <https://telex.hu/belfold/2026/09/23/magyar-peter-mentelmi-jog-eltorles-kepviselok> (letöltés ideje: 2026. szeptember 23.).

Összefoglalás

A politikai nyomásgyakorlás eszközei az elmúlt évszázadokban nem eltűntek, csak részben átalakultak. A nagy nyilvánosságot kapó büntetőeljárások, a stratégiai pereskedés vagy a politikai kommunikáció részévé váló jogi eljárások továbbra is alkalmasak lehetnek arra, hogy befolyásolják a parlamenti munka feltételeit. Ezért a mentelmi jog létjogosultságáról szóló vita nem intézhető el a mentelmi jog és a törvény előtti egyenlőség követelményének leegyszerűsítő szembeállításával. A mentelmi jog terjedelme természetesen nem érinthetetlen. A szabályok idővel változhatnak, ahogy változik az alkotmányos környezet is. A vita azonban csak akkor folytatható érdemben, ha nem tévesztjük szem elől az intézmény eredeti rendeltetését. A kérdés nem az, hogy a képviselőknek jár-e kiváltság, hanem az, hogy milyen garanciák szükségesek a parlament független működéséhez.